

53. SPLITSKO LJETO: GIUSEPPE VERDI, *TRUBADUR*, RED. MAURIZIO DI MATTIA, DIR. IVO LIPANOVIĆ

NOVE OPERNE SNAGE

Solistička podjela bila je dijelom u znaku novih opernih snaga. Kao Leonora u Splitu je debitirala Mihaela Komočar, koja je pokazala velike glasovne mogućnosti, prodorne visine i voluminozan glas. Solidan nastup u ulozi Manrica ostvario je Kamen Čanev, gost iz Bugarske, čiji je glas dobio više sjaja i dramske prodornosti. Ivica Čikeš kao Ferrando pouzdan je i scenski uvjerljiv

Donekle adaptiran prostor tvrđave Gripe udomio je Verdijeva *Trubadura* kojim je, uz pozdravne riječi ministra kulture Bože Biškupića, 14. srpnja otvoreno 53. splitsko ljeto. Više negoli o plamenu koji u sadržaju opere postaje važan element drame, rasprava je potekla o akustičnim i optičkim podobnostima odabrana prostora namećući niz problema, ne samo redatelju i scenografu, nego i orkestru i solistima. Ako i zanemarimo trud koji bi trebalo uložiti u razumijevanje fabule o sudbini jedne Ciganke, svijetu osvete i pogrebnoga *Miserere*, svemiru samoće i nemogućnosti komuniciranja, elementima tako bliskim pesimističnom karakteru skladatelja, onda je trebalo mnogo dobre volje da se prihvati koncepcija uglednog talijanskog redatelja Maurizia di Mattie, koji cijelu radnju prebacuje na kraj 18. stoljeća vidjevši Cigane kao gusare, vojnike s asocijacijom na komunare, sve prilagođeno dopadljivoj lakotičkoj fikciji koja je ostajala bez psihološkog središta i unutrašnjeg

dramskog doživljaja. Sklon dinamici i stanjima sanjarenja, di Mattia tragediju pojedinca ostavlja njemu samome, dok nizom izvanjskih elemenata putem stalnoga protoka figura-obrisa pokušava podertati zlu sudbinu. Dogodilo se, ipak, da korelacija između slike i ideje, krute zbilje i sugestije nije uvijek dovoljno usklađena. Ipak, iskustvo redatelja, čije slike protječu u polumraku i opuštenu atmosferu, rezultira u ključnom trenutku uzavrelom emocionalnom elaboracijom koja će u trećoj (*Ciganski tabor*), a posebno šestoj slici (*Di quella pira*) doživjeti sjajnu reljefnost. Scenograf Marin Gozde arhitektonskim konstrukcijama s crno-bijelim fotocežima Dioklecijanove palače nije pomogao redatelju da ostvari željene efekte i barem bude bliže koncepciji vremenskog pomaka. Smještanje šarenih reflektora na vrhove dekora, bez pravog učinka svjetlosnih mlazeva, nije pridonio poželjnom ugođaju. Kostimi Danice Dedijer dobrim su dijelom nagovijestili karakter opere, ponegdje je slikarska imaginacija bila odveć naglašena (bijeli kostimi Lune i Ferranda, napose

Azucene koja se doimala kao Carmen!), ali nije izostala ni estetska dimenzija, koja je uporište nalazila više u kolorističkim odnosima i maštovitim ciganskim kostimima negoli u dubinama bola i boji kao nosiocu dramatičke djela.

Verdijeva *Trubadura*, puna energije i nenadmašna lirskog romantizma, jedan će dirigent nazvati *talijanskom mukom po Mattiji*. On zahtijeva mnogo mara i suptilnosti, punokrvne dramske dinamike koja brzo prelazi u tihi sjetu i sumornost. Raspoloženi dirigent Ivo Lipanović, uspio je iz spremna orkestra izvuci sve što se dalo da bi se barem donekle prebrodio jaz na otvorenoj pozornici koji je uskraćivao punu komunikaciju solista i orkestra. Možda je to bio glavni razlog ustrajavanja na urednoj dinamici, uravnoteženosti pojedinih instrumentalnih skupina, dok je filigranska lepeza unutrašnjih glazbenih nagnuća ostajala u sjeni. Ako je kakvoća tona oscilirala, tehnička uigranost, preglednost i jasnoća prezentacije skladateljevih misli nisu bile upitne.

Solistička podjela bila je dijelom u znaku

novih opernih snaga. Kao Leonora u Splitu je debitirala Mihaela Komočar, koja je pokazala velike glasovne mogućnosti, prodorne visine i voluminozan glas. Nastupna su orkestrom opsežno su nadoknađeni u četvrtom činu, kada je, sa smislom za interpretaciju, nadahnuto otkrila lirski profil nesretne Verdijeve junakinje. Do većega bogatstva fraza i dinamičnog nijansiranja koje će je voditi reljefnijem oblikovanju glazbenih misli ostaje još dosta prostora. Solidan nastup u ulozi Manrica ostvario je Kamen Čanev, gost iz Bugarske, čiji je glas dobio više sjaja i dramske prodornosti, a kada bi njegova suzdržana gluma dobila više na ekspresiji, učinak bi bio još veći. Ivica Čikeš kao Ferrando pouzdan je i scenski uvjerljiv, što se može kazati i za lijep nastup Terezije Kusanović i epizodu Špire Bobana kao Ruisa. Dok je Kiril Manolov, inače dragocjena prinova splitske opere, kao Luna pokazao trenutni glasovni zamor, neizjednačenost registra uz nisku impostaciju glasa, Zlatomira Nikolova, nakon 35 godine

umjetničkog rada, zasjala je iskustvom, instinktom, vokalnom tehnikom, ukratko složenom interpretacijom Azucene, koja je bila moćna i životna. Zbor HNK (zborovođa Ana Šabašev) bio je promjenjive sreće, od svježine i prodornosti do gubitka koncentracije i mekoće. Jedna od najpopularnijih Verdijevih opera, istinska apoteoza belkanta, s asocijacijama na bolna i metafizička ljudska iskustva, uronjena u strast vulgarnosti i unutrašnje labirinte planina u nama, nije u novoj produkciji 53. splitskog ljeta do kraja zagrijala naša zahtjevna srca.

Tonči Šitina